Ot Sistematik Botanik Dergisi

ISSN: 1300-2953

Web

Editör: Şinasi YILDIRIMLI

Yayıncı: Prof. Dr. Şinasi Yıldırımlı

Yayın Formatı: Basılı

Yayın Dili:

Yayına Başladığı Yıl: 2018

Dizinlendiği Yıllar: 1995 (Fen) 1997 - 2008 (Fen)

Yıllık Yayın Sayısı: 1

Konu Kategorisi: Fen > Temel Bilimler Fen > Ziraat

Yayın Yapması Gereken Aylar: Ocak

Konu Alanları: Biyoloji Çeşitliliğinin Korunması Bitki Bilimleri Biyoloji

Makale Sayısı	Atıf Sayısı
314	1592

Kendine Atıf Sayısı	Atıf Alan Makale Sayısı
444	239

Atıf Ortalaması	Kendine Atıf Oranı
5,07	%27,89

Makale & Atıf Sayısı

OT Sistematik Botanik Dergisi
16, 1, 123-142, 2009-ISSN 1300-2953

Geyve (Sakarya) ve Çevresinin Etnobotanik Açıdan İncelenmesi

Onur KOYUNCU & Ö. Koray YAYLACI & Süleyman TOKUR

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Biyoloji Bölümü,
Botanik Anabilim Dalı, 26480 Meşelik, Eskişehir-Türkiye, okoyuncu@ogu.edu.tr.

Özet

Bu çalışmada Geyve (Sakarya) ve çevresinin etnobotanik özellikleri araştırılmıştır. Araştırma alanında Mart 2002-Eylül 2005 yılları arasında yapılan arazi çalışmaları sırasında elde edilen bilgilerin değerlendirilmesi sonucunda, 41 familya ve 69 cinse ait 84 bitkinin yerel adı, kullanım amaçları ve kullanım şekilleri tespit edilmiştir. Çalışma bölgesinde 34 bitkinin beslenmede, 41 bitkinin halk tıbbında, 8 bitkinin süslemede, 23 bitkinin de yakacak, kereste ve çeşitli eşyaların yapımında kullanıldığı belirlenmiştir. Bölgede besin olarak en yaygın kullanılan bitkiler *Trachystemon orientale* (L.) G. Don, *Malva neglecta* Wallr. *Cynara scolymus* L. *Rosa canina* L. *Polygonum cognatum* Meissn., *Papaver rhoeas* L., *Urtica dioica* L., *Smilax excelsa* L., ve *Rumex acetosella* L.'dir. Halk tıbbında en yaygın olarak kullanılan bitkiler ise; *Sambucus ebulus* L., *Urtica dioica* L., *Plantago lanceolata* L., *Cydonia vulgaris* L., *Malva neglecta* Wallr., *Mentha arvensis* L., *Tilia rubra* DC. subsp. *caucasica* (Rupr.) V. Engler, *Malva slyvestris* L., *Zea mays*, *Morus nigra* L., *Ajuga chamaepitys* (L.) Schreber ve *Papaver rhoeas* L.'dır.

Bulduru Sözcükleri: Etnobotanik, Geyve, Sakarya, Türkiye

A Study on Geyve (Sakarya) and its Environs in Terms of Ethnobotanical Aspects

Abstract

In this study, a research has been made on ethnobotanical aspects of Geyve (Sakarya) and its environs. As a result of evaluation of the information obtained during the field activities performed in the survey area between March 2002 and September 2005, local names, purposes of use and types of use for 84 taxa, which belong to 41 families and 69 species, have been determined. In the study area, it has been determined that 34 plants are used for nutrition, 41 plants for folk medicine, 8 plants for ornamentation and 23 plants for production of fuel, timber and various goods. Plants, which are commonly used as nutrition in the region are *Trachystemon orientale* (L.) G. Don, *Malva neglecta* Wallr. *Cynara scolymus* L. *Rosa canina* L. *Polygonum cognatum* Meissn., *Papaver rhoeas* L., *Urtica dioica* L., *Smilax excelsa* L., and *Rumex acetosella* L. Plants, which are commonly used in the folk medicine are *Sambucus ebulus* L., *Urtica dioica* L., *Plantago lanceolata* L., *Cydonia vulgaris* L., *Malva neglecta* Wallr., *Mentha arvensis* L., *Tilia rubra* DC. subsp. *caucasica* (Rupr.)

V. Engler, *Malva slyvestris* L., *Zea mays*, *Morus nigra* L., *Ajuga chamaepitys* (L.) Schreber and *Papaver rhoeas* L.

Key words: Ethnobotany, Geyve, Sakarya, Türkiye

Giriş

Etnobotanik terimi, geniş anlamda "evrim süreci içinde insan-bitki ilişkileri" daha dar anlamda ise "bir yörede yaşayan halkın yakın çevresinde bulunan bitkilerden çeşitli gereksinimlerini karşılamak üzere yararlanma bilgisi ve o bitkiler üzerine etkisi" olarak özetlenebilir (1).

Bitkilerden yararlanma insanlık tarihi kadar eskidir. İlkçağlardan beri insanlar çevrelerindeki bitkileri kullanarak dertlerine şifa aramışlardır. Faydalı gördükleri bitkileri tanımış, tanıtmış ve hastalıkların tedavisinde kullanmışlardır. Bitkilerin bu tür kullanımları gün geçtikçe artarak devam etmektedir (2).

Bitkilerin tıbbi amaçlı kullanımlarının yanı sıra besin olarak, çeşitli eşyaların yapımında, süs çiçekçiliğinde, kerestecilikte, yakacak olarak, hayvan hastalıklarının tedavisinde, hayvan yemi, boya yapımı, vb. kullanımları da oldukça yaygın olup ekonomik açıdan büyük değerlere sahiptir.

Ülkemiz yaklaşık 12.000 bitki ile oldukça zengin bir floraya sahiptir. Bunlardan yaklaşık 500 kadarı tıbbi amaçla kullanılmaktadır. Dünyada tıbbi amaçla kullanılan bitkilerin sayısı hakkında kesin bilgi olmayıp tahminler 20.000 ile 75.000 arasında değişmektedir. Dünya sağlık örgütünün tahminlerine göre dünya nüfusunun % 80'i yalnızca tıbbi bitkilere dayalı yöntemlerinden yararlanabilmektedir (3).

Son yıllarda, ülkemizde bitkileri sistematik açıdan inceleyen çalışmaların yanı sıra, bitkileri etnobotanik yönden ele alan çalışmalar da artmış durumdadır. Bu çalışmaları derleyen bir etnobotanik arşivi İstanbul Üniversitesi Eczacılık Fakültesi'nde oluşturulmuş ve sürekli güncellenmektedir (4).

Araştırma alanı olarak seçilen Geyve (Sakarya) ve çevresi, 40° 30' 00.0''40° 45' 00.0'' kuzey boylamları ile 030° 15' 00.0''-30° 45' 00.0'' doğu enlemleri arasında, Bilecik-Sakarya karayolu üzerinde Geyve ile Adapazarı arasında kalan Geyve Boğazı ve boğazın her iki yanında yer alan 1 ilçe, 1 belde, 30 köy, 23 köy mahallesi ve çevresinden oluşmaktadır (Geyve, Alifuatpaşa, Doğançay, Eşme, Epçeler, Akkaya, Kulfalar, Doğantepe, Burhaniye, Saraçlı, Bağcağız, Koru, Güney, Setçe, Kamışlı, Dereköy, Kızılkaya, Örencik, Fındıksuyu, Maksudiye, Kışlaçay, Karaçam, Nuriosmaniye, Şerefiye, Bağlarbaşı, Köprübaşı, Kıncılar, Akıncı, Melekşeoruç, Melekşesolak, Dedeyeri, Sarayköy, Celaller, Duraklar, Yayalar, Karaoğlanlar, Klavuzlar, Küçüksaraçlı, Kırmalık, Balaban, Yukarıbağlarbaşı, Kayıkbaşı, Kaşıkcılar, Kadirler, Kırcalar, Kuzyaka, Hacılar, Hocalar,

Hıramadanlar, Madanlar, Solaklar, Kalaycı, Seferler, İlimbey, Belpınarı). Davis kareleme sistemine göre araştırma alanı A3 karesi içinde yer almaktadır (5), (Şekil 1).

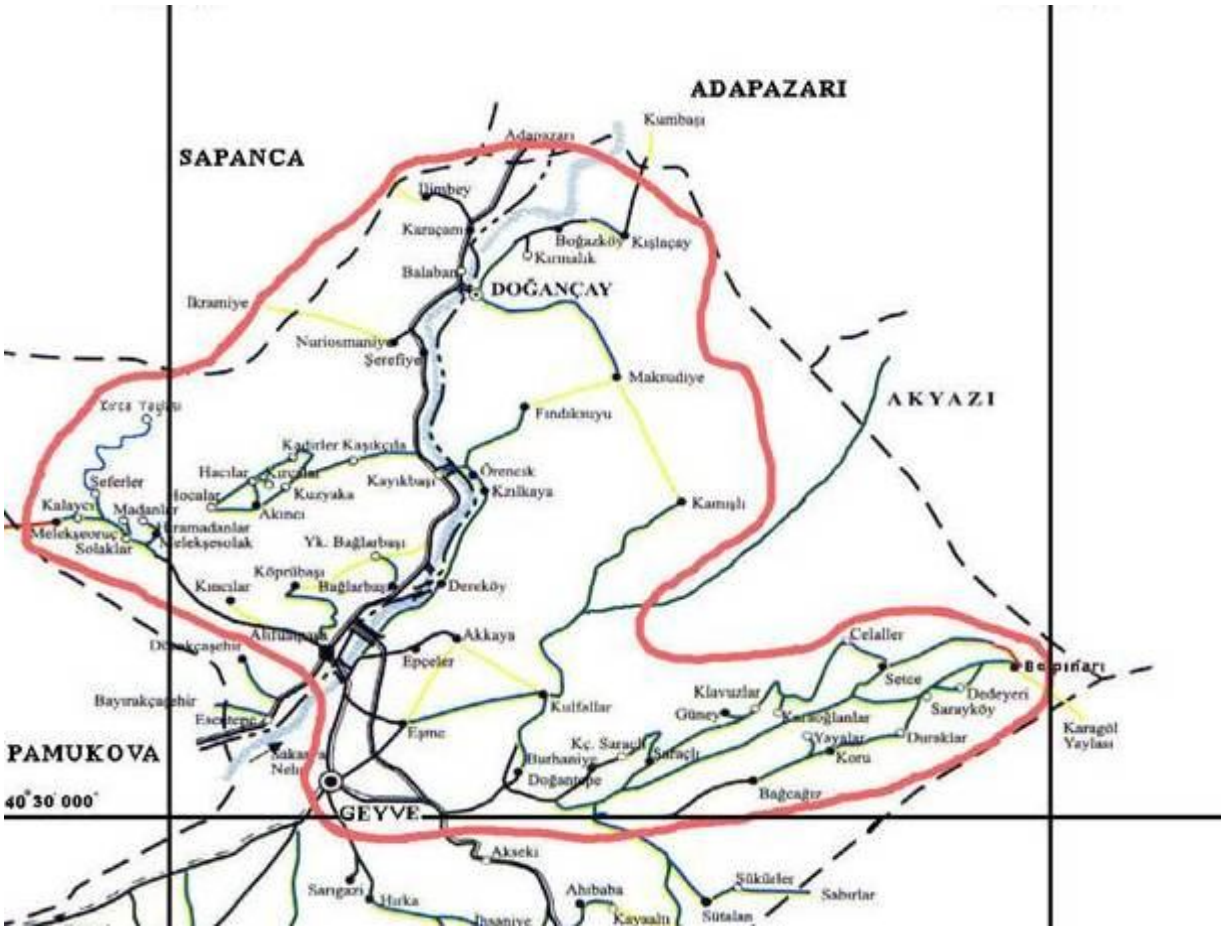

Şekil 1: Araştırma Alanının Haritası.

Araştırma bölgesindeki halkın geneli, etnik yapı bakımından Kafkas, Karadeniz ve Balkan kökenlidir. Değişik zamanlarda göç etmek suretiyle bölgeye yerleşen halk zaman içinde hem kendi kültürlerini çevrelerine, hem de çevresel faktörleri kendi kültürlerine katarak yaşamlarını sürdürmektedir. Bölge halkı geçimini başta sebze, meyve üretimi olmak üzere tarım, hayvancılık, ormancılık, ticaret, işçilik ve memurluk ile sağlamaktadır. Halkın büyük bir kısmı orta seviyede bir gelire sahiptir.

Materyal ve Metod

Araştırma bölgesinde Mart 2002-Eylül 2005 tarihleri arasında, uygun mevsimlerde yapılan toplam 42 günlük arazi çalışmasında etnobotanik veriler toplanmıştır. Çoğunlukla 2, bazen de 3 kişiden oluşan çalışma ekibi araştırma alanındaki tüm yerleşim yerlerinde mevsimsel olarak görüşmelerde bulunmuştur. Kaynak kişiler; yöre halkının özellikle de muhtar, öğretmen ve köyün ileri gelenlerinin yönlendirmesiyle, konuyla ilgili bilgi ve tecrübesi olduğu bilinen ve yörede bu özellikleri ile tanınan kişilerden seçilmiştir. Veriler bazen kaynak kişiler ile birlikte yapılan arazi

çalışmaları sırasında arazide, bazen de araziden toplanan bitki örneklerinin kaynak kişilerin bulunduğu kahvehane, köy meydanı ve ev gibi mekanlara getirilmesi ile yüz yüze görüşmeler yapılarak elde edilmiştir. Elde edilen bilgiler arazi defterine yazılarak kaydedilmiştir. Aynı çalışma gününde farklı kaynak kişilerle 1-2 görüşme yapılmıştır. Araştırma süresince toplam 78 farklı kaynak kişi ile görüşülmüştür. Etnobotanik bilgilerin toplanmasında geleneksel yöntemler kullanılmıştır; öncelikle kaynak kişilerin adı, soyadı, yaşı ve cinsiyeti kaydedildikten sonra halkın bitkilere verdiği yöresel isimler, bitkilerin kullanılan kısımları, bu kısımların hangi amaçlarla nasıl kullanıldığı, kullanıma hazırlanırken hangi işlemlerden geçirildiği ve bu işlemler sırasında nelere dikkat edildiği gibi etnobotanik veriler tespit edilmiştir (6,7,8). Elde edilen bilgiler bölge halkından farklı kişilerle de görüşülerek doğrulanmıştır. Doğrulanan veriler bilginin ilk alındığı kaynak kişi referans verilerek düzenlenmiştir. Bölgeden elde edilen etnobotanik veriler yapılan diğer etnobotanik çalışmalarla karşılaştırılarak değerlendirilmiştir.

Bölgede etnobotanik değeri olduğu belirlenen bitkilerin örnekleri de toplanıp, teşhislerin tamamı araştırıcılar tarafından ilgili literatürden yararlanılarak yapılmıştır (5,9,10). Bu örnekler uluslararası kurallara uygun olarak herbaryum materyali haline getirildikten sonra Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Biyoloji Bölümü Herbaryum Merkez'inde (OUFE) kayıt altına alınmıştır.

Yöre halkı tarafından kullanılan bitkiler; beslenme, halk tıbbı, süsleme ve yakacak-kereste-çeşitli eşyaların yapımında kullanılanlar olarak 4 başlık altında gruplandırılmıştır. Bitkiler latince isimlerine göre alfabetik sıra ile familyaları, yöresel isimleri, kullanım amacı, kullanım şekli ve kaynak kişi bilgileri belirtilerek verilmiştir (Tablo 1,2,3,4).

Bulgular

Araştırma alanında yöre halkının bitkilerden başta beslenme ve halk tıbbı olmak üzere değişik amaçlarla yararlandıkları belirlenmiştir. Bölgede yaşayan kadınların bitkilerden özellikle beslenme konusunda, erkeklerin ise halk tıbbı konusunda bilgili oldukları görülmüştür. Ayrıca Alifuatpaşa Beldesinde yaşayan ve bu araştırmada kaynak kişilerden biri olan Alirıza Bozkurt'un bölgede halk tıbbı konusunda oldukça ilgili ve bilgili olduğu belirlenmiştir. Alirıza Bozkurt etnobotanik bilgileri bir deftere yazarak kayıt altına almıştır (Fotoğraf 1,2).

Araştırma bölgesinde yapılan çalışmalarda, bölgede doğal yayılış gösteren 34 bitkinin beslenmede (Tablo 1), 41 bitkinin halk tıbbında (Tablo 2), 8 bitkinin süslemede (Tablo 3) ve 23 bitkinin de yakacak, kereste ve çeşitli eşyaların yapımında kullanıldığı tespit edilmiştir (Tablo 4).

Tablo 1. Araştırma Bölgesinde Besin Olarak Kullanılan bitkiler.

Tür Adı	Familya	Yöresel Adı	Kullanılan Kısmı	Kullanım Amacı ve Şekli	Kaynak Kişi Bilgileri
Allium ampeloprasum L.	*Liliacaeae*	Yabani sarımsak	Soğan	Sarımsak yerine kullanılır	Zemihan Dişli, 55, Bağlarbaşı Köyü
			Yaprak	Yemeği yapılır	Bilal Erkan, 51, Fındıksuyu Köyü
Allium scordoprasum L.	*Liliacaeae*	Yabani sarımsak	Soğan	Sarımsak yerine kullanılır	Bilal Erkan, 51, Fındıksuyu Köyü
			Yaprak	Yemeği yapılır	Bilal Erkan, 51, Fındıksuyu Köyü
Arbutus unedo L.	*Ericaceae*	Kocayemiş Kara yaprak	Meyve	Meyve olarak yenir	Osman Kanbur, 66, Fındıksuyu Köyü
Artemisia dracunculus L.	*Asteraceae*	Tarhun	Yaprak	Baharat olarak kullanılır	Bilal Erkan, 51, Fındıksuyu Köyü
Cerasus avium (L.) Moench	Rosaceae	Kiraz	Yaprak	Yemeği yapılır	Alirıza Bozkurt, 65, Alifuatpaşa Bel.
Chenopodium polyspermum L.	*Chenopodiaceae*	Sirken	Yaprak	Sebze	Emine Şerife, 72, Bağlarbaşı Köyü
Cornus sanguinea L.	*Cornaceae*	Yabani kızılcık	Meyve	Marmelat ve hoşaf yapılır	Emine Şerife, 72, Bağlarbaşı Köyü
Cynara scolymus L.	*Asteraceae*	Enginar	Yaprak	Sebze olarak tüketilir	Fatma Gümüş, 69, Dereköy
Falcaria vulgaris Bernh.	*Apiaceae*	Kazağı	Genç sürgünleri	Yemeği yapılır	Ulviye Acar, 64, Dereköy
		Kazbudu Kazbacağı Tızık	Genç sürgünleri	Turşu yapılır	Fitnat Yalçıner, 70, Melekşeoruç Köyü
Ficus carica L.	*Moraceae*	İncir	Meyve	Meyve olarak yenir	Nihat Bulut 34, Akıncı Köyü
Foeniculum vulgare Miller	Apiaceae	Rezene	Yaprak	Meyve olarak yenir	Fatma Gümüş, 69, Dereköy
		Tarhana otu	Yaprak	Turşu yapılır	Fatma Gümüş, 69, Dereköy
Fragaria vesca L.	*Rosaceae*	Dağ çileği	Meyve	Meyve olarak yenir	Ömer Gümüş, 73, Maksudiye Köyü
			Meyve	Marmelat yapılır	Ömer Gümüş, 73, Maksudiye Köyü
Laurocerasus officinalis Roemer	*Rosaceae*	Karayemiş Taflan	Meyve	Meyve olarak yenir	Bilal Erkan, 51, Fındıksuyu Köyü
Laurus nobilis L.	*Lauraceae*	Defne	Yaprak	Baharat olarak kullanılır	Sadettin Tekneci, 65, Kadirler Köyü
Malva neglecta Wallr.	*Malvaceae*	Ebegümeci	Yapraklı dalları	Yemeği yapılır	Zeki Şirin, 69, Doğançay Köyü
		Devetabanı	Yapraklı dalları	Yemeği yapılır	İsmail Kaya, 53, Maksudiye Köyü
		Katırtırnağı	Yapraklı dalları	Yemeği yapılır	Emine Şerife, 72, Kızılkaya Köyü
Malva slyvestris L	*Malvaceae*	Ebegümeci	Yapraklı dalları	Yemeği yapılır	Kazım Mercan, 57, Karaçam Köyü
		Devetabanı	Yapraklı dalları	Yemeği yapılır	Osman Kanbur, 66, Fındıksuyu Köyü
		Katırtırnağı	Yapraklı dalları	Yemeği yapılır	Hızır Bal, 33, Kayıkbaşı Köyü
Morus alba L.	*Moraceae*	Beyaz dut	Meyve	Meyve olarak yenir	Fatma Gümüş, 69, Dereköy
Morus nigra L.	*Moraceae*	Kara dut	Meyve	Meyve olarak yenir	Fatma Gümüş, 69, Dereköy
Nepeta caesarea Boiss.	*Lamiaceae*	Arıcık otu	Yaprak	Yemeği yapılır	Haluk Bülbül, 30, Akkaya Köyü
Ornithogalum narbonense L.	*Liliaceae*	Karga soğanı	Yaprak	Yemeği yapılır	Ali Aral, 64, Melekşeoruç Köyü
Papaver rhoeas L.	*Papaveraceae*	Gelincik	Yaprak	Yemeği yapılır	Zeki Karagöz, 63, Bağlarbaşı Köyü
Polygonum cognatum Meissn.	*Polygonaceae*	Madımak Kuşbarik	Genç sürgünleri	Yemeği yapılır	Mustafa Acar, 43, Dereköy
Portulaca oleracea L.	*Portulacaceae*	Semizotu	Yapraklı dalları	Sebze olarak tüketilir	Mustafa Acar, 43, Dereköy
			Yapraklı dalları	Yemeği yapılır	Emine Çakmak, 90, Kızılkaya Köyü
Rhus coriaria L.	*Anacardiaceae*	Tetre	Yaprak	Baharat olarak kullanılır	Mehmet Akif Şimşek, 71, Melekşesolak Köyü
Rosa canina L.	*Rosaceae*	Kuşburnu	Meyve	Meyve olarak yenir	Abdullah Esin, 73, Seferler Köyü
			Meyve	Marmelat yapılır	Hızır Bal, 33, Kayıkbaşı Köyü
			Yaprak	Yemeği yapılır	Nusret Özkan, 65, Akkaya Köyü

Tür Adı	Familya	Yöresel Adı	Kullanılan Kısmı	Kullanım Amacı ve Şekli	Kaynak Kişi Bilgileri
Rubus sanctus Schreber	*Rosaceae*	Böğürtlen	Meyve	Meyve olarak yenir	Yaşar Kaya, 28, Maksudiye Köyü
		Yabani çilek	Meyve	Marmelat yapılır	Yaşar Kaya, 28, Maksudiye Köyü
		Kara mancar			
Rumex acetosella L.	*Polygonaceae*	Labada	Yaprak	Yemeği yapılır	Şahin Turan, 52, Bağlarbaşı Köyü
		Olabada	Yaprak	Sebze olarak tüketilir	Nuri Yıldırım, 57, Bağlarbaşı Köyü
Rumex crispus L	*Polygonaceae*	Labada	Yaprak	Yemeği yapılır	Alırıza Bozkurt, 65, Alifuatpaşa
		Olabada	Yaprak	Sebze olarak tüketilir	Emine Şerife, 72, Bağlarbaşı Köyü
Smilax excelsa L.	*Liliaceae*	Zimilaci	Genç sürgünleri	Yemeği yapılır	İzzet Özçelik, 65, Maksudiye Köyü
		Zimilaçi	Genç sürgünleri	Yemeği yapılır	Kazım Mercan, 57, Karaçam Köyü
		Zimbilaçi	Genç sürgünleri	Yemeği yapılır	İlyas Korkmaz, 68, Kayıkbaşı Köyü
		Özbek dikeni			
		Melevcen			
Sinapis arvensis L.	*Brassicaceae*	Eşek turpu	Yaprak	Yemeği yapılır	Zemihan Turan, 65, Bağlarbaşı Köyü
		Hardal otu			
Thymus sipyleus Boiss. subsp. *rosulans* L.	*Lamiaceae*	Kekik	Yaprak	Baharat olarak kullanılır	Sadettin Rüzgar, 70, Kuzyaka Köyü
Trachystemon orientale (L.) G. Don	*Boraginaceae*	Kaldirik	Çiçekli dalları	Yemeği yapılır	Ali Çınar, 57, Doğançay Köyü
		Kaldirek	Çiçekli dalları	Turşu yapılır	Nazmi Koz, 72, Doğançay Köyü
		Galdirik			
		Galdirek			
Tilia rubra DC. subsp. *caucasica* (Rupr.) V. Engler	*Tiliaceae*	Ihlamur	Çiçek durumu	Çayı yapılır	Yavuz Kılıç, 40, Kulfalar Köyü
Urtica dioica L.	*Urticaceae*	Gicirgen	Gövde ve yapraklar	Yemeği yapılır	Hüseyin Özkan, 55, Örencik Köyü
		Cigirgen			
		Isırgan			

Tablo 2. Araştırma Bölgesinde Halk Tıbbında Kullanılan Bitkiler.

Tür Adı	Familya	Yöresel Adı	Kullanılan Kısmı	Kullanım Amacı ve Şekli	Kaynak Kişi Bilgileri
Aesculus hippocastanum L.	*Hippocastanaceae*	At Kestanesi	Gövde kabuğu	Mide ağrıları; toz haline getirilerek sıcak su ile karıştırılıp içilir	Alırıza Bozkurt, 65, Alifuatpaşa
Ajuga chamaepitys (L.) Schreber	*Lamiaceae*	Bozca otu	Kök	Kuvvet verici; kök sivriltilerek zayıf düşen hayvanların kulaklarında bir damara sokularak bir gün tutulur	Zemihan Dişli, 55, Bağlarbaşı Köyü
Anthemis tinctoria L. var. *tinctoria*	*Asteraceae*	Papatya	Çiçekli ve yaprak	Akciğer kanseri; suda kaynatılıp süzüldükten sonra günde 1 su bardağı içilir	Nazmi Koz, 72, Doğançay Köyü,
			Çiçekli ve yaprak	Hemoroit; suda kaynatılıp süzüldükten sonra soğutulup günde 1 su bardağı içilir	Hikmet Kargı, 45, Karaçam Köyü,
			Çiçekli ve yaprak	Nefes darlığı; suda kaynatılıp süzüldükten sonra soğutulup günde 1 su bardağı içilir	Ömer Gümüş, 73, Maksudiye Köyü
Cerasus avium (L.) Moench	*Rosaceae*	Kiraz	Meyve sapı	Siroz; suda kaynatılıp süzüldükten sonra soğutulup günde 1 su bardağı içilir	Galip Dede,65, Hocalar Köyü
Coryllus avellana L.	*Coryllaceae*	Yaban fındığı	Gövde kabuğu	Nefes darlığı; suda kaynatılıp süzüldükten sonra soğutulup günde 1 su bardağı içilir	İsmail Doğan, 40, Melekşeoruç Köyü
			Yaprak	Şarbon şişlikleri; çam sakızı ile şarbon şişliklerinin üzerine sarılır	İbrahim Çalış, 56, Maksudiye Köyü
Crataegus monogyna Jacq. subsp. *azarelle* (Gris.) Franco	*Rosaceae*	Alıç	Meyve	Nefes darlığı; suda kaynatılıp süzüldükten sonra ılık ya da soğuk olarak günde 1-2 su bardağı içilir	Galip Dede, 65, Hocalar Köyü
Cupressus sempervirens L.	*Cupressaceae*	Servi	Taze kozalak	Öksürük; suda kaynatılıp süzüldükten sonra ılık ya da soğuk olarak günde 1-2 su bardağı içiler	Baha Akçay, 64, Melekşeoruç Köyü
Cynodon dactylon L.	*Poaceae*	Ayrık	Bitkinin tamamı	Ayak şişlikleri; suda kaynatılıp süzüldükten sonra içinde ayaklar 1-2 saat bekletilir	Alırıza Bozkurt, 65, Alifuatpaşa
Cydonia vulgaris L.	*Rosaceae*	Ayva	Yaprak	Soğuk algınlığı; suda kaynatılıp süzülür; ılık ya da soğuk olarak günde 1-2 su bardağı içilir	Zeki Şirin, 46, Doğançay Köyü
			Yaprak	Yüksek tansiyon; suda kaynatılıp süzülür; ılık ya da soğuk olarak günde 1-2 su bardağı içilir	Zeki Şirin, 46, Doğançay Köyü
			Yaprak	Mide rahatsızlıkları; suda kaynatılıp süzülür; ılık ya da soğuk olarak günde 1-2 su bardağı içilir	Zeki Şirin, 46, Doğançay Köyü
			Yaprak	Böbrek taşı; suda kaynatılıp süzülür; günde 1-2 su bardağı içilir	Zeki Şirin, 46, Doğançay Köyü
Ecballium elaterum A. Richard	*Cucurbitaceae*	Acı kavun	Meyve	Sinüzit; ilacı yapılmak üzere satılmaktadır	Zeki Şirin, 46, Doğançay Köyü

Tür Adı	Familya	Yöresel Adı	Kullanılan Kısmı	Kullanım Amacı ve Şekli	Kaynak Kişi Bilgileri
Ficus carica L.	*Moraceae*	İncir	Meyve	Kabızlık; süt ile pişirilip yenilir	Emine Atılgan, 72, Doğantaepe Köyü
			Yaprak	Ülser; kurutulduktan sonra kaynatılıp içilir	Baha Akçay, 64, Melekşeoruç Köyü
Hedera helix L.	*Araliaceae*	Sarmaşık	Yaprak	Şeker hastalığı; suda kaynatılıp süzüldükten sonra günde 1 su bardağı içilir	İbrahim Çalış, 56, Maksudiye Köyü
			Yaprak	Yanık; yanmış bölgelere sarılır	Nuri Şirin, 73, Doğançay Köyü
Hypericum perforatum L.	*Hypericaceae*	Kantaron	Çiçek	Ülser; kurutulup ufalandıktan sonra tülbentten geçirilerek balla karıştırılır, karışımdan günde 1-2 çorba kaşığı yenilir	Mustafa Acar 43, Dereköy
		Mayasıl otu			
		Yara otu	Çiçekli dalları	Yara; zeytinyağında bekletilmesiyle elde edilen karışım yaralara sürüler	Ulviye Acar, 64, Dereköy
Juglans regia L.	*Juglandaceae*	Ceviz	Meyve	İshal; sıcak suda haşlanıp süzüldükten sonra süzüntü günde 1 su bardağı içiler	Durmuş Bozkurt, 57, Bağlarbaşı Köyü
			Yaprak	Romatizma; ateş üstünde ısıtılarak ağrılı bölgelere günde 5-6 saat sarılır	Saliha Çakmak, 60, Kızılkaya Köyü
Juniperus excelsa Bieb.	*Pinaceae*	Ardıç	Taze kozalak	Öksürük; suda kaynatılıp süzüldükten sonra ılık ya da soğuk olarak günde 1-2 su bardağı içilir	Kemal Çelik,56, Melekşesolak Köyü
Laurocerasus officinalis Roemer	*Rosaceae*	Karayemiş	Yaprak	Şeker hastalığı; suda kaynatılıp süzüldükten sonra günde 1 su bardağı içilir	Şaban Yıldırım, 56, Maksudiye Köyü
		Taflan			
Laurus nobilis L.	*Lauraceae*	Defne	Yaprak	Kalp hastalıkları; suda kaynatılıp süzüldükten sonra günde 1 su bardağı içilir	Musa Kara, 58, Doğançay Köyü
Malva neglecta Wallr.	*Malvaceae*	Ebegümeci	Yapraklı dalları	Mayasıl; suda kaynatılıp süzüldükten sonra günde 1 su bardağı içilir	Ali Çınar, 57, Doğançay Köyü
		Devetabanı	Yapraklı dalları	Prostat; suda kaynatılıp süzüldükten sonra aç karına günde 1 su bardağı içilir	Bilal Erkan,51, Fındıksuyu Köyü
		Katırtırnağı	Çiçek	Öksürük; kurutulup bal ile karıştırılarak yenilir	Nuri Yıldırım, 57, Bağlarbaşı Köyü
			Çiçek	Nezle; tomurcuk suda kaynatılıp süzüldükten sonra günde 1-2 su bardağı içilir	Nusret Odabaş, 63, Kayıkbaşı Köyü
			Çiçek	Boğaz ağrısı; tomurcuk suda kaynatılıp süzüldükten sonra ılık ya da soğuk olarak günde 1-2 su bardağı içilir	Nusret Odabaş, 63, Kayıkbaşı Köyü
Malva slyvestris L.	*Malvaceae*	Ebegümeci	Yapraklı dalları	Mayasıl; suda kaynatılıp süzüldükten sonra günde 1 su bardağı içilir	Ali Çınar, 57, Doğançay Köyü
		Devetabanı	Yapraklı dalları	Prostat; suda kaynatılıp süzüldükten sonra aç karına günde 1 su bardağı içilir	Bilal Erkan, 51, Fındıksuyu Köyü
		Katırtırnağı	Çiçek	Öksürük; kurutulup bal ile karıştırılarak yenilir	Nuri Yıldırım, 57, Bağlarbaşı Köyü
			Çiçek	Nezle; tomurcuk suda kaynatılıp süzüldükten sonra günde 1-2 su bardağı içilir	Nusret Odabaş, 63, Kayıkbaşı Köyü
			Çiçek	Boğaz ağrısı; tomurcuk suda kaynatılıp süzüldükten sonra ılık ya da soğuk olarak günde 1-2 su bardağı içilir	Nusret Odabaş, 63, Kayıkbaşı Köyü
Mentha arvensis L.	*Lamiaceae*	Nane	Kök	Soğuk algınlığı; suda kaynatılıp süzüldükten sonra günde 1 su bardağı içilir	Emine Şerife, 78, Dereköy
			Kök	Mide ağrısı; suda kaynatılıp süzüldükten sonra soğutulup günde 1 su bardağı içilir	Emine Şerife, 78, Dereköy
			Kök	Öksürük; suda kaynatılıp süzüldükten sonra soğutulup günde 1 su bardağı içilir	Emine Şerife, 78, Dereköy
Mespilus germanica L.	*Rosaceae*	Yabani muşmula	Gövde kabuğu	Grip; kabuğunun altındaki zar suda kaynatılarak süzüldükten sonra ılık olarak günde 1 su bardağı içilir	Hayriye Seçkin, 80, Kuzyaka Köyü
		Döngel	Gövde kabuğu	Öksürük; kabuğunun altındaki zar suda kaynatılarak süzüldükten sonra ılık olarak günde 1 su bardağı içilir	Hayriye Seçkin, 80, Kuzyaka Köyü
Morus alba L.	*Moraceae*	Beyaz dut	Yaprak	İdrar söktürücü; suda kaynatılıp süzüldükten sonra ılık ya da soğuk olarak günde 1-2 su bardağı içilir	Alirıza Bozkurt, 65, Alifuatpaşa
Morus nigra L.	*Moraceae*	Kara dut	Yaprak	Ağız yaraları; suda kaynatılıp süzüldükten sonra ılık ya da soğuk olarak günde 1-2 su bardağı içilir	Alirıza Bozkurt, 65, Alifuatpaşa
Olea europaea L.	*Oleaceae*	Zeytin	Yaprak	Yara iyileştirici; yara bölgesine sarılır	Zeki Turan, 65, Bağlarbaşı Köyü
Papaver rhoeas L.	*Papaveraceae*	Gelincik	Çiçek	Öksürük; çayı yapılır	İdris Şirin, 46, Doğançay Köyü
		Gelincik mancarı	Çiçek	Kas gevşetici; suda kaynatılıp süzüldükten sonra ılık ya da soğuk olarak günde 1-2 su bardağı içilir	Alirıza Bozkurt,65, Alifuatpaşa
			Çiçek	Boğaz ağrısı; suda kaynatılıp süzüldükten sonra ılık ya da soğuk olarak günde 1-2 su bardağı içilir	Alirıza Bozkurt, 65, Alifuatpaşa
			Çiçek	Akciğer kanseri; suda kaynatılıp süzüldükten sonra ılık ya da soğuk olarak günde 1-2 su bardağı içilir	Ali Akgün, 65, Kulfalar Köyü
Phytolacca americana L.	*Phytolaccaceae*	Dünya otu	Meyve ve yaprak	Romatizma; ağrılı bölgelere sarılır	İdris Şirin, 46, Doğançay Köyü
Pinus nigra Arn. subsp. *pallasiana* (Laurub) Holmboe	*Pinaceae*	Karaçam	Taze kozalak	Guatr; suda kaynatılıp süzüldükten sonra elde edilen su ılık ya da soğuk olarak günde 1-2 su bardağı içilir	Nuri Yıldırım, 68, Melekşeoruç Köyü
Pistacia terebinthus L. subsp. *palaestina* (Boiss.) Engler	*Anacardiaceae*	Menengiç	Gövde kabuğu	Ayak mantarı; kurutulup suda kaynatıldıktan sonra ayaklar bu suda 30-60 dakika bekletilir	İdris Şirin,46, Doğançay Köyü

Tür Adı	Familya	Yöresel Adı	Kullanılan Kısmı	Kullanım Amacı ve Şekli	Kaynak Kişi Bilgileri
Plantago lanceolata L.	*Plantaginaceae*	Damar otu	Yaprak	Siğil; bölgeye 12-24 saat sarılır	Şevki Avcı, 83, Doğançay Köyü
			Yaprak	Romatizma; suda kaynatılıp süzüldükten sonra soğutulup günde 1 su bardağı içiler	İsmail Kaya, 53, Maksudiye Köyü
			Yaprak	Antiseptik; iltihaplı bölgelere sarılır	Mehmet Kabil, 50, Doğançay Köyü
			Yaprak	Hemoroit; suda kaynatıldıktan sonra 24 saat bekletildikten sonra günde 1 su bardağı içilir	Osman Kanbur, 66, Fındıksuyu Köyü
Platanus orientalis L.	*Platanaceae*	Çınar	Meyve	Prostat; suda kaynatılıp süzüldükten sonra ılık ya da soğuk olarak günde 1-2 su bardağı içilir	Ömer Gümüş, 73, Maksudiye Köyü
Pyracantha coccinea Roemer	*Rosaceae*	Tavşan elması	Kök	Böbrek taşı; suda kaynatılıp süzüldükten sonra soğutulup günde 1 su bardağı içilir	İdris Şirin, 46, Doğançay Köyü
Raphanus sativus L.	*Brassicaceae*	Karaturp	Kök	Nefes darlığı; kökün iç kısmı oyularak içine bal konulur, 24 saat bekletildikten sonra alt kısımdan bir delik açılarak, bal ile karışan bitki suyu bir kaba süzülür, bu karışım yenilir	Neşet Günşen, 68, Dereköy
				Öksürük; kökün iç kısmı oyularak içine bal konulur, 24 saat bekletildikten sonra alt kısımdan bir delik açılarak, bal ile karışan bitki suyu bir kaba süzülür, bu karışım yenilir	Neşet Günşen, 68, Dereköy
Robinia pseudoacacia L.	*Fabaceae*	Akasya	Çiçek	Baş ağrısı; suda kaynatılıp süzüldükten sonra soğutulup günde 1 su bardağı içilerek ya da taze çiçekleri doğrudan yenilir	Fitnat Yalçıner, 70, Doğantepe Köyü
Rubus sanctus Schreber	*Rosaceae*	Böğürtlen	Yaprak	Yara iyileştirici; suyla haşlandıktan sonra bölgeye sarılır	Arif Sezin, 71, Melekşeoruç Köyü
		Yabani çilek	Yaprak	Sivilce; suyla haşlandıktan sonra bölgeye sarılır	Abdullah Esin, 73, Seferler Köyü
			Gövde ve Yaprakları	Ayak mantarı; kurutulup kaynatıldıktan sonra suyu süzülür, süzüntüde ayaklar 1-2 saat bekletilir	Alaattin Yeşil, 68, Melekşeoruç Köyü
Sambucus ebulus L.	*Caprifoliaceae*	Livor	Yaprak	Romatizma; ateşte közlenip romatizma bölgelerine doğrudan 12-24 saat sarılır	Mehmet Keskin, 75, Akıncı Köyü
		Şahmelek Şahmelik	Meyve	İdrar söktürücü; suda kaynatılıp süzüldükten sonra soğutulup günde 1 su bardağı içilir	Neşet Günşen, 68, Dereköy
Sorbus domestica L.	*Rosaceae*	Üvez	Yaprak	Soğuk algınlığı; suda kaynatılıp süzüldükten sonra ılık ya da soğuk olarak günde 1-2 su bardağı içilir	Neşet Günşen, 68, Dereköy
Thymus sipyleus Boiss. subsp. *rosulans* L.	*Lamiaceae*	Kekik	Yaprak	Şeker hastalığı; suda kaynatılıp süzüldükten sonra ılık ya da soğuk olarak günde 1-2 su bardağı içilir	Osman Kanbur, 66, Fındıksuyu Köyü
			Yaprak	Hazım sorunları; suda kaynatılıp süzüldükten sonra ılık ya da soğuk olarak günde 1-2 su bardağı içilir	Osman Kanbur, 66, Fındıksuyu Köyü
Tilia rubra DC. subsp. *caucasica* (Rupr.) V. Engler	Tiliaceae	Ihlamur	Çiçek	Soğuk algınlığı; çayı içilir	Yavuz Kılıç, 40, Melekşesolak Köyü
Urtica dioica L.	*Urticaceae*	Gicirgen Cigirgen	Kök	Kanser; suda kaynatılıp soğutulduktan sonra süzülüp günde 1su bardağı aç karna içilir	Alirıza Bozkurt, 65, Alifuatpaşa
		Isırgan	Yaprak	Kanser; kurutulmuş yapraklarından yapılan çay içilir	Galip Dede, 55, Hocalar Köyü
			Kök	İdrar yolu iltihabı; suda kaynatılıp soğutulduktan sonra süzülüp günde 1su bardağı aç karna içilir	Nihat Bulut, 34, Akıncı Köyü
			Tohum	Akciğer hastalıkları; bal ile karıştırılıp günde 1 çorba kaşığı yenilir	Bilal Toygar, 57, Maksudiye Köyü
			Tohum	Solunum yolları; bal ile karıştırılıp günde 1 çorba kaşığı yenilir	Bilal Toygar, 57, Maksudiye Köyü
			Tohum	Bağırsak kanseri; bal ile karıştırılıp günde 1 çorba kaşığı yenilir	Osman Kanbur, 66, Fındıksuyu Köyü
			Tohum	Soğuk algınlığı; öğütülüp çaya karıştırılır	Şaban Çap, 68, Kızılkaya
			Tohum	Depresyon; öğütülüp çorbalara katılır	Ahmet Sezai, 78, Dereköy
Viola occulta Lehm.	*Violaceae*	Menekşe	Yaprak	Mide ağrısı; suda kaynatılıp süzüldükten sonra ılık ya da soğuk olarak günde 1-2 su bardağı içilir, suyu ile pansuman yapılır, lapası ağrılı bölgeye sarılır	Alirıza Bozkurt, 65, Alifuatpaşa
				Baş ağrısı; suda kaynatılıp süzüldükten sonra ılık ya da soğuk olarak günde 1-2 su bardağı içilir, suyu ile pansuman yapılır, lapası ağrılı bölgeye sarılır	Alirıza Bozkurt, 65, Alifuatpaşa
Zea mays L.	*Poaceae*	Mısır Lazut	Koçan ve püskül	İdrar yolu iltihabı; suda kaynatılıp soğutulduktan sonra süzülüp günde 2 su bardağı içilir	Mustafa Çakmak 55, Kızılkaya Köyü
				Hemoroit; suda kaynatılıp soğutulduktan sonra süzülüp günde 2 su bardağı içilir	Mustafa Çakmak 55, Kızılkaya Köyü
				Kan yapıcı; kaynatılarak içilir	Alirıza Bozkurt, 65, Alifuatpaşa

Tablo 3. Araştırma Bölgesinde Süslemede Kullanılan Bitkiler.

Tür Adı	Familya	Yöresel Adı	Kullanılan Kısmı	Kullanım Amacı ve Şekli	Kaynak Kişi Bilgileri
Abies nordmanniana (Stev.) subsp. *bornmuelleriana* (Mattf.) Code et Cullen	*Pinaceae*	Köknar Göknar	Yapraklı dalları	Çelenk ve aranjman yapımı	Bilal Erkan, 51, Fındıksuyu Köyü
Arbutus unedo L.	*Ericaceae*	Kocayemiş Kara yaprak	Yapraklı dalları	Çiçekçilik	Bilal Erkan, 51, Fındıksuyu Köyü
Asplenium trichomanes L.	*Aspleniaceae*	Baldır otu	Yaprak	Aranjman yapımı, sebze-meyve tezgahları ve bahçelerde gölge elemanı	Neşet Günşen, 68, Dereköy
Asplenium cuneifolium Viv.	*Aspleniaceae*	Baldır otu	Yaprak	Aranjman yapımı, sebze-meyve tezgahlarında ve bahçelerde gölge elemanı	Neşet Günşen, 68, Dereköy
Buxus sempervirens L.	*Buxaceae*	Şimşir	Yapraklı dalları	Sepet, buket, aranjman ve çelenk yapımı	Bilal Erkan, 51, Fındıksuyu Köyü
Laurocerasus officinalis Roemer	*Rosaceae*	Karayemiş Taflan	Yapraklı dalları	Buket ve çelenk yapımı	İbrahim Bulut, 50, Bağlarbaşı Köyü
Pteridium aquilinum (L.) Kuhn	*Hypolepidaceae*	Aşk merdiveni	Yapraklı dalları	Buket ve aranjman yapımı	Bilal Erkan, 51, Fındıksuyu Köyü
Ruscus aculeatus L. var. *angustifolius* Boiss.	*Liliaceae*	Kokine	Yapraklı dalları	Buket ve çelenk yapımı	Bilal Erkan, 51, Fındıksuyu Köyü

Fotograf 1. Alırıza Bozkurt, Alifuatpaşa Beldesi.

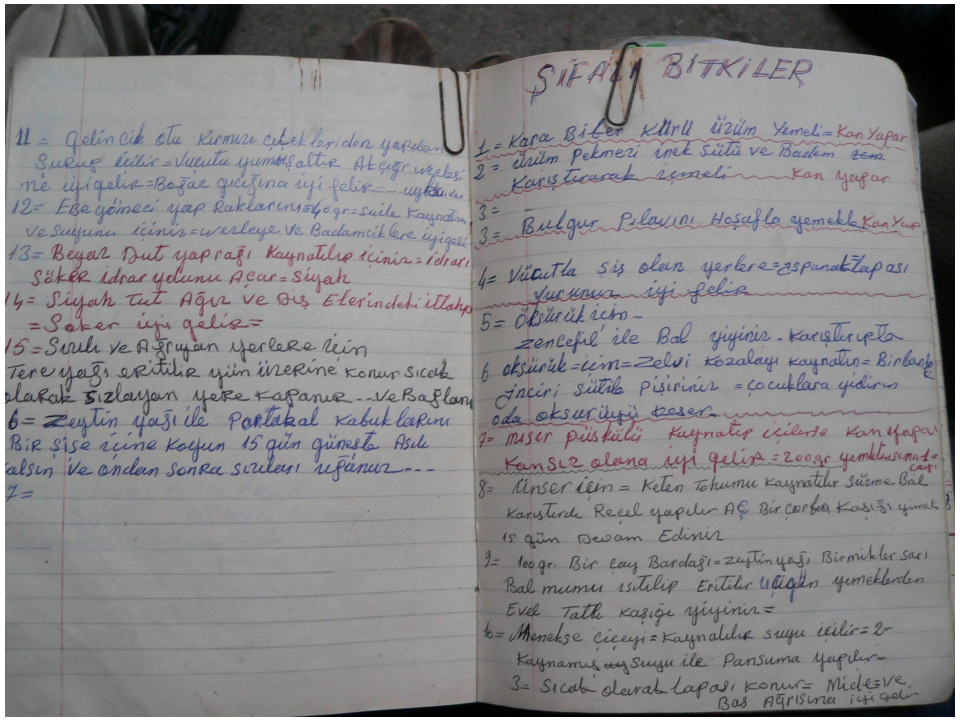

Fotograf 2. Alırıza Bozkurt'un Etnobotanik Bilgileri Yazdığı Defter.

Tablo 4. Araştırma Bölgesinde Yakacak, Kereste ve Çeşitli Eşyaların Yapımında Kullanılan Bitkiler.

Tür Adı	Familya	Yöresel Adı	Kullanım Amacı
Abies nordmanniana (Stev.) subsp. *bornmuelleriana* (Mattf.) Code et Cullen	*Pinaceae*	Köknar Göknar	İnşaatçılıkta ve bazı ev gereçlerinin yapımında
Buxus sempervirens L.	*Buxaceae*	Şimşir	Tahta kaşık ve bazı ev gereçlerinin yapımında
Carpinus betulus L.	*Fagaceae*	Gürgen	Meyve kasası ve ambalaj yapımında
Castanae sativa Miller	*Fagaceae*	Kestane	Bazı ev gereçlerinin yapımında
Coryllus avellana L.	*Corylaceae*	Fındık	Yakacak ve çeşitli ev gereçlerinin yapımında
Fagus orientalis Lipsky	*Fagaceae*	Kayın	Meyve kasası ve ambalaj yapımında
Juglans regia L.	*Juglandaceae*	Ceviz	Bazı ev gereçlerinin yapımında
Pinus nigra Arn. subsp. *pallasiana* (Laurub) Holmboe	*Pinaceae*	Karaçam	Yakacak olarak
Pinus brutia Ten.	*Pinaceae*	Sarı çam	İnşaatçılıkta ve kapı-pencere yapımında
Platanus orientalis L.	*Platanaceae*	Çınar	Mobilya ve inşaatçılıkta kullanılmaktadır
Populus alba L.	*Salicaceae*	Ak kavak	Meyve kasası ve ambalaj yapımında
Populus tremula L.	*Salicaceae*	Dağ kavağı	Meyve kasası ve ambalaj yapımında
Quercus coccifera L.	*Fagaceae*	Meşe	Yakacak olarak
Quercus frainetto Ten.	*Fagaceae*	Meşe	Yakacak olarak
Quercus robur L. subsp. *robur*	*Fagaceae*	Meşe	Yakacak olarak
Quercus petraea (Mattuschka) Liebl. subsp. *iberica* (Steven ex Bieb.) Krassiln.	*Fagaceae*	Meşe	Yakacak olarak
Quercus pubescens Willd.	*Fagaceae*	Meşe	Yakacak olarak
Rosa pulverulenta Bieb.	Rosaceae	Yaban gülü	Tahta kaşık ve benzeri ev gereçlerinin yapımında
Rosa horrida Fischer	Rosaceae	Yaban gülü	Tahta kaşık ve benzeri ev gereçlerinin yapımında
Rosa canina L	Rosaceae	Yaban gülü	Tahta kaşık ve benzeri ev gereçlerinin yapımında
Salix alba L.	*Salicaceae*	Ak söğüt	Meyve kasası ve ambalaj yapımında
Salix cinerea L.	*Salicaceae*	Ak söğüt	Meyve kasası ve ambalaj yapımında
Salix triandra L. subsp. *bornmuelleri*	*Salicaceae*	Ak söğüt	Meyve kasası ve ambalaj yapımında

Tartışma ve Sonuç

Toplumların etnobotanik yapısı; araştırma, bilgi, deneyim, floristik zenginlik, etnik köken, sosyal yapı vb. birçok faktörün etkisiyle meydana gelerek gelişmektedir. Bu bilgiler kuşaktan kuşağa aktarılarak günümüze kadar zenginleşerek ulaşmış ve toplumların kültürleri haline gelmiştir (11). Ülkemizde de tıbbi bitkilerin geleneksel kullanımı insan yaşamında oldukça önemli bir rol oynamaktadır (12). Etnobotanik zenginliğimizin tam olarak belirlenmesi, değerlendirilmesi, kayıt altına alınması ve halkın bilgisine sunulması gerekmektedir.

Geyve (Sakarya) ve çevresinde yapılan bu araştırmada yöre halkının, bölgede doğal yayılış gösteren 41 familya ve 69 cinse ait 84 bitkinin, etnobotanik özellikleri belirlenmiştir. Araştırma alanında bitkilerden genel olarak beslenme, hastalıkların tedavisi, rahatsızlıkların giderilmesi, çiçekçilik, sepet, merdiven, kaşık ve benzeri bir takım gereçlerin yapımı, yakacak ve kerestecilikte yararlanılmaktadır (Tablo 1,2,3,4).

Bölgede besin olarak, çoğunlukla bitkinin taze yaprak ve gövdeleri yemek yapımında kullanmaktadır. Bazı bitkilerin sebze, meyve olarak, bazı bitkilerin ise baharat, marmelat ve turşu yapımında kullanıldığı tespit edilmiştir. Bölgede beslenme amacıyla en yaygın kullanılan bitkiler; *Trachystemon orientale* (L.) G. Don (Kaldirik, Kaldirek, Galdirik, Galdirek), *Malva neglecta* Wallr.

(Ebegümeci, Devetabanı, Katırtırnağı), *Cynara scolymus* L. (Enginar), *Rosa canina* L. (Kuşburnu), *Polygonum cognatum* Meissn. (Madımak, Kuşbarik) *Papaver rhoeas* L. (Gelincik, Gelincik mancarı), *Urtica dioica* L. (Isırgan), *Smilax excelsa* L. (Zimilaci, Zimilaçi, Zimbilaçi, Özbek dikeni, Melevcen) ve *Rumex acetosella* L. (Labada, Olabada)'dır (Tablo 1).

Yörede besin olarak yararlanılan bitkilerin, hazırlanış ve kullanım şekilleri yurdumuzun diğer yörelerindeki hazırlanış ve kullanım şekilleri ile genel olarak uygunluk göstermektedir.

Bölge halkının tıbbi bitkilerden, romatizma ve eklem ağrılarının giderilmesinde, soğuk algınlığında, öksürük, nefes darlığı, nezle, grip, hemoroit, yara tedavilerinde, ishal ve kabızlık, akciğer hastalıklarında, böbrek taşı düşürmede, cilt hastalıklarında ve değişik kanser tiplerinin tedavilerinde yararlandıkları belirlenmiştir (Tablo 2).

Bitkilerin yörede tıbbı amaçlı kullanımları genellikle suda kaynatılıp süzüldükten sonra elde edilen süzüntünün (suyun) günde 1-2 su bardağı içilmesi suretiyle olduğu tespit edilmiştir. Bunun dışında bitkilerin doğrudan ya da haşlanarak ağrıyan bölgelere sarılmak suretiyle, ya da bitkilerin yaprak, gövde, kök ve tohum gibi çeşitli kısımlarının çorbalara, yemeklere ve bal gibi diğer besin maddelerine karıştırılarak kullanıldıkları belirlenmiştir (Tablo 2).

Sambucus ebulus L. (Livor, Şahmelek, Şahmelik) romatizma hastalıklarının tedavisinde ve idrar söktürücü olarak, *Urtica dioica* L. (Gicirgen, Cigirgen, Isırgan) öksürük giderici olarak ve değişik kanser tiplerinin tedavisinde, idrar yolları iltihaplarının tedavisinde, solunum yolları ve akciğer hastalıklarının tedavisinde, bağırsak kanserinin tedavisinde, soğuk algınlıklarında, depresyon giderilmesinde ve psikolojik rahatlamanın sağlanmasında, *Cydonia vulgaris* L. (Ayva), soğuk algınlığı, yüksek tansiyon, mide rahatsızlıkları ve böbrek taşı düşürmede, *Plantago lanceolata* L. (Damar otu) siğil, iltihaplı romatizma ve hemoroit tedavilerinde, *Malva neglecta* Wallr. (Ebegümeci, Devetabanı, Katırtırnağı) mayasıl, prostat hastalığı, öksürük tedavilerinde ve nezle, bademcik rahatsızlıklarının giderilmesinde, *Mentha arvensis* L. (Nane), soğuk algınlığı, mide ağrıları ve öksürük, *Tilia rubra* DC. subsp. *caucasica* (Rupr.) V. Engler, (Ihlamur), soğuk algınlığında, *Malva slyvestris* L. (Ebegümeci, Devetabanı, Katırtırnağı) mayasıl, prostat hastalığı, öksürük tedavilerinde ve nezle, bademcik rahatsızlıklarının giderilmesinde, *Zea mays* (Mısır, Lazut), idrar yolu iltihapları ve hemoroit tedavisinde, *Morus nigra* L. (Karadut), ağız yaralarında, *Ajuga chamaepitys* (L.) Schreber (Bozca otu) koyun inek gibi hayvanların zayıf ve güçsüz düşenlerine öfori vermek için ve *Papaver rhoeas* L. (Gelincik, Gelincik mancarı, Gelin otu) öksürük kesici olarak, vücudun yumuşatılmasında, boğaz ağrılarında ve akciğer kanserinin tedavisinde kullanımı, bölgede bitkilerin tıbbi amaçlarla en yaygın kullanımlarıdır (Tablo 2).

Yöre halkı bölgede yetişen bazı bitkilerden ise kerestecilikte, inşaatcılıkta, mobilyacılıkta, çiçekçilik, sepet, buket, aranjman ve çelenk yapımında, meyve kasası ve ambalaj yapımında, ağaç merdiven, tahta kaşık ve benzeri gereçlerin yapımında ve yakacak olarak yararlanmaktadır. Bu

türden kullanımlar ülkemizde genel olarak bilinen ve literatür bilgilerine uygunluk gösteren kullanımlardır (Tablo 3,4).

Bölgede halk tıbbında kullanılan bitkilerin kullanım amaçları ve kullanım şekilleri, bitkilerin tıbbi kullanımlarıyla ilgili benzer çalışmalarla karşılaştırılarak değerlendirilmiştir (Tablo 5).

Bu değerlendirmeye göre; Geyve ve çevresinde tıbbi amaçlarla kullanılan bitkilerin kullanım amacı ve kullanım şekli bakımından karşılaştırma yapılan çalışmaların bulgularıyla benzerlikler ve farklılıklar gösterdiği görülmüştür. (Tablo 5). Bu durum öncelikle, bitkilerin birden fazla kullanım amacının olması ve bölgeler arasındaki floristik zenginlik, geleneksel ve kültürel yapı, etnik ve sosyal kompozisyonlarla ilişkilidir. Etnobotanik özellikler toplumların uzun yıllar boyunca atalarından kazandıkları bilgi birikiminin sonucunda ortaya çıktığından farklı kültürlerden veya farklı kökenden gelen insanlardan oluşan toplumlarda etnobotanik bilginin farklılıklar göstermesi doğaldır. Diğer taraftan toplumların yakın çevrelerindeki floristik yapının da etnobotanik özelliklerin oluşmasında etkisi oldukça önemlidir. Çünkü insanlar çevrelerinde bulunan bitkilerden yararlanma arayışındadırlar. Ayrıca sosyal, ekonomik, eğitim ve geleneksel özelliklerde etnobotanik yapının oluşmasını etkiler. Bu çalışmada olduğu gibi, yapılan literatür incelemelerinde de bir bitkinin, halk tıbbında bir ya da birden çok kullanım amacı ve kullanım şeklinin olduğu görülmüştür. Diğer taraftan aynı cinse ait faklı türlerin yakın kullanımlarına da rastlanmıştır. Bulgularımızın, benzer literatür bulguları ile karşılaştırmasında, aynı bitkiye ait en az bir kullanım amacının benzerlik göstermesi durumunda bulgumuzun uygunluk gösterdiği, hiç bir kullanım amacının benzerlik göstermediği durumlarda ise bulgumuzun farklılık gösterdiği kabul edilmiştir.

Geyve ve çevresinde, *Aesculus hippocastanum* L.'un mide ağrılarında, *Cerasus avium* (L.) Moench'un siroz tedavisinde, *Coryllus avellana* L.'nın nefes darlığı ve şarbon şişliklerinde, *Cynodon dactylon* L.'un ayak şişliklerinde, *Laurus nobilis* L.'un kalp rahatsızlıklarında, *Pinus nigra* Arn. subsp. *pallasiana* (Laurub) Holmboe'ın guatr tedavisinde ve *Pyracantha coccinea* Roemer'ın böbrek taşı düşürmede kullanıldığı tespit edilen bu bitkilerin, halk tıbbındaki kullanım amaç ve şekillerine, incelenen diğer literatür bulgularında rastlanmamıştır. Ancak bu bitkilerin tıbbi olarak başka bölgelerde farklı kullanım amaç ve şekillerinin olduğu görülmüştür. Bölgede romatizma tedavisinde kullanıldığı tespit edilen *Phytolacca americana* L.'nın ise yapılan literatür taramalarında, daha önce benzer ya da farklı hiç bir tıbbi amaçlı kullanımına rastlanmamıştır (Tablo 5). Bu bulgular oldukça ilginçtir. Bu durum, araştırma bölgesinin bir kısmında daha önce etnobotanik açıdan sadece bir çalışmanın yapılmasıyla ve bölgenin floristik ve kültürel yapısı ile ilişkilidir (28).

Tablo 5. Bölgede Halk Tıbbında Kullanılan Bitkilerin Diğer Literatür Bulguları ile Karşılaştırılması

Tür Adı	Yöresel Adı	Kullanım Amacının Uygunluk Gösterdiği Araştırmalar (*)	Kullanım Amacının Farklılık Gösterdiği Araştırmalar (*)
Aesculus hippocastanum L.	At Kestanesi		(12), (13), (14), (15)
Ajuga chamaepitys (L.) Schreber	Bozca otu	(12), (16)	(17), (18), (19)
Anthemis tinctoria L. var. *tinctoria*	Papatya	(8), (17), (20), (21)	(12), (22), (23), (24), (25)
Cerasus avium (L.) Moench	Kiraz		(6), (8), (12), (14), (19), (20), (26), (27), (28), (29)
Coryllus avellana L.	Yaban fındığı		(8), (12), (19), (26), (30), (31),
Crataegus monogyna Jacq. subsp. *azarelle* (Gris.) Franco	Alıç	(32), (33)	(8), (12), (14), (15), (18), (20), (25), (27), (29)(31), (34), (35), (36), (37), (38), (39)
Cupressus sempervirens L.	Servi	(30)	(12), (21)
Cynodon dactylon L.	Ayrık		(8), (12), (14), (19), (30), (33), (40), (41), (42), (43)
Cydonia vulgaris L.	Ayva	(7), (8), (15), (19), (20), (27), (35), (30), (44), (45)	(12), (13), (21), (26), (31), (36), (39), (46), (47), (48)
Ecballium elaterum A. Richard	Acı kavun	(6), (7), (8), (12), (13), (14), (15), (20), (23), (27), (24), (28), (29), (34), (39), (40), (42), (49), (50), (51), (52)	(17), (18), (19), (21), (31)
Ficus carica L.	İncir	(7), (12), (45)	(6), (14), (17), (18), (19), (21), (30), (31), (36), (43), (44), (51)
Hedera helix L.	Sarmaşık	(8), (14)	(12), (30), (34)
Hypericum perforatum L.	Kantaron Mayasıl otu Yara otu	(7), (8), (12), (13), (14), (15), (16), (26), (29), (31), (34), (35), (36), (49), (40), (44), (42)	(12), (16), (17), (20), (21), (32), (39), (41), (53), (54)
Juglans regia L.	Ceviz	(7), (8), (12), (30), (32), (31), (35), (42)	(6), (12), (14), (15), (17), (18), (19), (20), (26), (28), (29), (36), (38), (39), (40), (41), (48), (51), (55)
Juniperus excelsa Bieb.	Ardıç	(14), (34), (35), (30), (40), (42), (51), (56)	(6), (7), (8), (12), (13), (17), (19), (20), (21), (24), (27), (29), (31), (41)(44), (56)
Laurocerasus officinalis Roemer	Karayemiş Taflan	(40)	(12), (17), (30), (57),
Laurus nobilis L.	Defne		(6), (7), (12), (41), (17), (18), (14), (21), (23), (26), (28), (30), (31), (43), (44), (49), (51), (56), (58)
Malva neglecta Wallr.	Ebegümeci Devetabanı Katırtırnağı	(6), (8), (12), (13), (14), (15), (16), (20), (21), (23), (24), (27), (28), (33), (37), (40), (42), (51), (54), (59)	(7), (17), (19), (25), (26), (32), (31), (34), (35), (36), (38), (39), (41), (43), (44), (47), (48), (50), (55)
Malva slyvestris L.	Ebegümeci Devetabanı Katırtırnağı	(6), (8), (12), (13), (14), (15), (16), (20), (21), (23), (24), (27), (28), (33), (37), (40), (42), (51), (54), (59)	(7), (17), (19), (25), (26), (29), (31), (32), (34), (35), (36), (38), (39), (41), (43), (44), (47), (48), (50), (55)
Mentha arvensis L.	Nane	(2), (6), (12), (13), (14), (20), (21), (24), (25), (31), (34), (35), (36), (38), (39), (40), (42), (44), (48), (51), (60)	(8), (17), (18), (19), (23), (26), (27), (29), (30), (32), (37), (41), (56)
Mespilus germanica L.	Yabani muşmula Döngel	(8), (30)	(12), (17)
Morus alba L.	Beyaz dut	(14), (24), (35), (51)	(12), (20), (30), (27), (36), (38)
Morus nigra L.	Kara dut	(6), (14), (24), (35), (51), (56)	(8), (12), (15) (20), (27), (30), (36)
Olea europaea L.	Zeytin	(8), (30), (45), (60)	(7), (12), (14), (17), (18), (21), (28), (35), (43)

Papaver rhoeas L.	Gelincik Gelincik mancarı	(8), (14), (23), (30), (29), (44)	(6), (12), (18), (27), (31), (33), (35), (43), (50), (51)
Phytolacca americana L.	Dünya otu		(12)
Pinus nigra Arn. subsp. *pallasiana* (Laurub) Holmboe	Karaçam		(2), (6), (8), (12), (14), (17), (21), (24), (27), (30), (31), (35), (39), (41), (43), (44), (51), (56) (58), (61)
Pistacia terebinthus L. subsp. *palaestina* (Boiss.) Engler	Menengiç	(14), (24)	(12), (18), (21), (31), (44), (47)
Plantago lanceolata L.	Damar otu	(6), (8), (13), (16), (17), (20), (19), (27), (28), (30), (31), (34), (35), ((37), (40), (42), (44) (48), (51)	(2), (7), (12), (14), (15), (21), (25) (29), (32), (41), (54) (56)
Platanus orientalis L.	Çınar	(15)	(6), (12), (14), (17), (24), (31), (34)
Pyracantha coccinea Roemer	Tavşan elması		(12), (31)
Raphanus sativus L.	Karaturp	(20), (28), (40), (42)	(12), (18), (44)
Robinia pseudoacacia L.	Akasya	(59)	(12), (14), (19), (40), (42)
Rubus sanctus Schreber	Böğürtlen Yabani çilek	(2), (7), (8), (14), (30), (31)	(6), (12), (15), (16), (17), (21), (23), (27), (29), (34), (36), (38), (39), 41), (48), (51), (52), (56), (58),
Sambucus ebulus L.	Livor Şahmelek Şahmelik	(7), (8), (12), (29), (31), (34), (42)	(14), (17), (26), (27), (30), (40), (57)
Sorbus domestica L.	Üvez	(6), (7), (33)	(8), (12), (15), (27), (30), (31), (34), (35), (51), (56)
Thymus sipyleus Boiss. subsp. *rosulans* L.	Kekik	(12), (15), (23), (33), (36), (42), (39), (51), (29)	(6), (7), (8), (13), (14), (17), (20), (27), (31), (32), (34), (37), (38), (44), (54)
Tilia rubra DC. subsp. *caucasica* (Rupr.) V. Engler	Ihlamur	(7), (8), (12), (14), (19), (20), (27), (30), (31), (34), (36), (40), (44), (42), (56), (62)	(17)
Urtica dioica L.	Gicirgen Cigirgen Isırgan	(6), (7), (8), (12), (14), (15), (18), (21), (23), (25), (27), (29), (30), (32), (33), (34), (35), (37), (38), (39), (40), (42), (44), (51), (54), (56), (59)	(4), (17), (19), (24), (26), (28), (31), (36), (41), (48), (49), (58)
Viola occulta Lehm.	Menekşe	(40), (42)	(8), (12)
Zea mays L.	Mısır Lazut	(6), (7), (12), (17), (25), (29), (35), (43), (48), (51),	(8), (14), (20), (24), (28), (30), (39)

* Karşılaştırma yapılan araştırmaların kaynakça bölümündeki sıra numaraları.

Araştırma bölgesinde bitkilere verilen yöresel isimler literatür bilgileri ile genel bir uyum göstermektedir (12,63,64).

Henüz etkin maddelerini ya da olası kullanımlarını bilmediğimiz ya da bir zamanlar belki bazı gruplar tarafından kullanıldığı halde kayıtları tutulmamış yüzlerce-binlerce bitkinin nesli, bizim doğada bilinçsizce bıraktığımız "ayak izleri" sayesinde tükeniyor. Hızlı nüfus artışı hayvan ve bitki türlerinin sayısını dramatik bir biçimde azaltıyor. Doğa koruma ve biyoçeşitlilik çalışmaları ile etnobotanik çalışmaları birbirinden ayrılmaz bir bütündür. Zira, kırsal kesimde bitkilerle sürekli ilişkide bulunan insanların bu konudaki bilgi dağarcıkları halen vazgeçilmez bir önem taşımaktadır (65).

Araştırma alanı olan Geyve (Sakarya) ve çevresinde etnobotanik amaçlar için kullanılan bitkilerin populasyonları genel olarak iyi denebilecek durumdadır. Bölgede, aşırı ve bilinçsiz bir

tahribat en azından şimdilik söz konusu değildir. Araştırma alanında, etnobotanik kullanımı tespit edilen bitkilerin ticari amaçlarla toplanmasına rastlanmamıştır. Bu bitkilerin doğadan, sadece yöre halkının ve onların yakın çevresinin ihtiyaçlarını karşılayacak kadar toplandığı gözlenmiştir. Çalışmalarımız sırasında yöre halkına bitkilerin önemi ve korunması gerektiği konularında sık sık aydınlatıcı bilgi ve tavsiyeler verilmiştir. Ancak yine de değişebilecek sosyal, kültürel ve ekonomik yapı bölgede halkın sahip olduğu bu bilinci ikinci plana atmasına neden olabileceğinden bu yöndeki bilgilendirme çalışmalarının sürekli ve denetlenebilir olması gerektiği kanaatindeyiz.

Yapılan bu çalışma ile bölgenin etnobotanik yapısı araştırılarak ülkemizin etnobotanik zenginliğine ve konuyla ilgili olarak yapılacak çalışmalara katkıda bulunulacağı düşüncesindeyiz.

Teşekkür

Bu çalışma Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Komisyonunca Desteklenmiştir, (Proje No: 2002/119049).

Kaynaklar

1. YILDIRIMLI, Ş., Etnobotanik ve Türk Etnobotaniği, Kebikeç, Alp Matbaası, Ankara, 17, 175-193, 2004.
2. ALTAN Y., UĞURLU, E. ve GÜCEL, S., Şenkaya (Erzurum) ve Çevresinin Etnobotanik Özellikleri, 1st International Symposium on Protection of Natural Environment and Ehrami Karaçam, Kütahya-Türkiye, 132-139, 1999.
3. KIRICI, S, TÜRKMEN, N. ve İNAN, M., Çukurova Üniversitesi Kampüsünde Doğal Olarak Bulunan Tıbbi ve Aromatik Bitkiler, 1st International Symposium on Protection of Natural Environment and Ehrami Karaçam, Kütahya-Türkiye, 868-878, 1999.
4. KESKİN, M., Kavak (Samsun) İlçesine Bağlı Bazı Köylerde Etnobotanik Bir Araştırma, Ot Sistematik Botanik Dergisi, 15, 1, 141-150, 2008.
5. DAVIS, P.H., (ed.), Flora of Turkey and the East Aegean Islands, vol. 1-9, Edinburgh University Press, Edinburgh, 1965-1985.
6. TUZLACI, E. and EROL, M.K., Turkish Folk Medicinal Plants. Part II: Eğirdir, (Isparta), Fitoterapia, 70, 593-610, 1999.
7. TUZLACI, E. and TOLON, E., Turkish Folk Medicinal Plants, Part III: Şile, (İstanbul), Fitoterapia, 71, 673-685, 2000.
8. KÜLTÜR, Ş., Medicinal Plants Used in Kırklareli Province (Turkey), Journal of Ethnopharmacology 111, 341–364, 2007.
9. DAVIS, P.H., MILL, R.R., TAN, K., Flora of Turkey and the East Aegean Islands, vol. 10, Edinburgh University Press, Edinburgh, 1988.
10. GÜNER, A., ÖZHATAY, N., EKİM, T., BAŞER, K.H.C., Flora of Turkey and the East Aegean Islands, vol. 11, Edinburgh University Press, Edinburgh, 2000.
11. KÖSE, Y.B., OCAK, A., DURAN, A. ve ÖZTÜRK, M., Eskişehir Kent Florasına Ait Bazı Bitkilerin Tıbbi Kullanımları ve Türkçe Yerel Adları, Süleyman Demirel Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 9, 155-163, 2005.
12. BAYTOP, T., Türkiye'de Bitkiler ile Tedavi, Geçmişte ve Bugün, İkinci Baskı, Nobel Tıp Kitapevi, 145, 1999.
13. VURAL, M., KARAVELİOĞULLARI, F., A., ve POLAT, H., Çiçekdağı (Kırşehir) ve Çevresinin Etnobotanik Özellikleri, Ot Sistematik Botanik Dergisi, 4, 1, 117-124, 1997.
14. UGULU, I., BASLAR, S., YOREK, N. and DOGAN, Y., The Investigation and Quantitative Ethnobotanical Evaluation of Medicinal Plants Used Around İzmir Province, Turkey, Journal of Medicinal Plants Research, vol. 3(5), 314-367, 2009.
15. EZER, N. and ARISAN M. Ö., Folk Medicines in Merzifon (Amasya, Turkey), Turkish Journal of Botany, 30, 223-230, 2006.

16. YAPICI, İ. Ü, HOŞGÖREN, H., SAYA, Ö., Kurtalan (Siirt) İlçesinin Etnobotanik Özellikleri, Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi, 12 1191-1196, 2009.
17. GÜLİN, G. ve EZER N., Halk Arasında Hemoroit Tedavisinde Kullanılan Bitkiler-1, Hacettepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Dergisi, Cilt: 24, Sayı:1, 37-55, 2004.
18. SHTAYEH, M.S.A., YANIV, Z. and MAHAJNA, J., Ethnobotanical Survey İn The Palestinian Area: A Classification of The Healing Potential of Medicinal Plants, Journal of Ethnopharmacology, 73, 221–232, 2000.
19. KARGIOĞLU, M., CENKCİ, S., SERTESER, A., EVLİYAOĞLU, N., KONUK, M., KÖK, M.Ş. and BAĞCI, Y., An Ethnobotanical Survey of Inner-West Anatolia, Turkey, Human Ecology, 36:763-777, 2008.
20. EZER, N. ve AVCI, K., Çerkeş (Çankırı) Yöresinde Kullanılan Halk İlaçları, Hacettepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Dergisi, Cilt: 24, Sayı:2, 67-80, 2004.
21. ERTUĞ, F., Bodrum Yöresinde Halk Tıbbında Kullanılan Bitkiler, 14. Bitkisel İlaç Hammaddeleri Toplantısı, Bildiriler, Eskişehir, 76-93, 29-31, Mayıs 2002.
22. YESİLADA, E., Past and Future Contributions to Traditional Medicine in The Health Care System of The Middle-East, Journal of Ethnopharmacology 100, 135–137, 2005.
23. KIRAN, Ö., Kozan Yöresi Florasındaki Tıbbi Bitkiler ve Bunların Halk Tıbbında Kullanılışı, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Deontoloji ve Tıp Tarihi Anabilim Dalı, Adana, 2006.
24. UĞURLU, E. and SEÇMEN, Ö., Medicinal Plants Popularly Used in the Villages of Yunt Mountain (Manisa-Turkey), Fitoterapia 79, 126–131, 2008.
25. ÖZGÖKÇE, F. and ÖZÇELİK, H., Ethnobotanical Aspects of Some Anatolia, Turkey, Economic Botany 58 (4),697-704, 2004.
26. KÜLTÜR, Ş., An Ethnobotanical Study of Kırklareli (Turkey), Phytologia Balcanica 14 (2), 279–289, Sofia, 2008.
27. ŞİMŞEK, I., AYTEKİN, F., YEŞİLADA, E. ve YILDIRIMLI, Ş., Anadolu'da Halk Arasında Bitkilerin Kullanılış Amaçları Üzerinde Etnobotanik Bir Çalışma, 14. Bitkisel İlaç Hammaddeleri Toplantısı, Bildiriler, Eskişehir, 434-147, 29-31, Mayıs 2002.
28. UZUN, E., SARIYAR, G., ADSERSEN, A., KARAKOÇ, B., ÖTÜK, G., OKTAYOĞLU, E. and PIRILDAR, S. Traditional Medicine in Sakarya Province (Turkey) and Antimicrobial Activities of Selected Species, Journal of Ethnoparmacology, 95, 287–296, 2004.
29. AKÇİÇEK, E. and VURAL, M., Kumalar Dağı (Afyon) ve Çevresindeki Bazı Bitkilerin Yöresel Adları ve Etnobotanik Özellikleri, Ot Sistematik Botanik Dergisi, 10, 2, 151-162, 2003.

30. YEŞİLADA, E., SEZİK, E., HONDA, G., TAKAISHI, Y., TAKEDA, Y., TANAKA, T., Traditional Medicine in Turkey IX: Folk Medicine in North-West Anatolia, Journal of Ethnopharmacology, 64, 1195–210, 1999.
31. TUZLACI, E. and ERYAŞAR AYMAZ P., Turkish Folk Medicinal Plants, Part IV : Gönen (Balıkesir). Fitoterapia, 72 (4): 323-343, 2001.
32. ELÇİ, B. ve ERİK, S., Güdül (Ankara) ve Çevresinin Etnobotanik Özellikleri, Hacettepe Üniversitesi, Eczacılık Fakültesi Dergisi, Cilt 26, Sayı 2, 57-64, 2006.
33. ŞİMŞEK, I., AYTEKİN, F., YEŞİLADA, E., and YILDIRIMLI, S. An Ethnobotanical Survey of the Beypazarı, Ayas, and Gudul District Towns of Ankara Province (Turkey). Economic Botany 58, 705–720, 2004.
34. KOÇYİĞİT, M. and ÖZHATAY, N., Wild Plants Used as Medicinal Purpose in Yalova (Northwest Turkey), Turkish Journal Pharmacy Science, 3 (2), 91-103, 2006.
35. SEZİK, E., YEŞİLADA, E., HONDA, G., TAKAISHI, Y., TAKEDA, Y. and TANAKA, T., Traditional medicine in Turkey X. Folk medicine in Central Anatolia, Journal of Ethnopharmacology, 75, 95–115, 2001.
36. TÜRKAN, Ş., MALYER, H., ÖZAYDIN, S.ve TÜMEN, G., Ordu İli ve Çevresinde Yetişen Bazı Bitkilerin Etnobotanik Özellikleri, Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 10-02-162-166, 2006.
37. SARPER, F., AKAYDIN, G., ŞİMŞEK, I. and YEŞİLADA, E., An Ethnobotanical Field Survey in the Haymana District of Ankara, Province in Turkey, Turkish Journal of Biology, 33, 79-88, 2009.
38. ÇAKILCIOĞLU, U. ve TÜRKOĞLU, İ., Çitli Ovası (Elazığ) ve Çevresinin Etnobotanik Özellikleri, e-Journal of New World Sciences Academy Ecological Life Sciences, 4, (2), 81-85, 2009.
39. ÖZTÜRK, M., ve DİNÇ, M., Nizip (Aksaray) Bölgesinin Etnobotanik Özellikleri, Ot Sistematik Botanik Dergisi, 12 ,1 ,93-102, 2005.
40. MALYER, H., ÖZ AYDIN, S., TÜMEN, G. ve ER, S**.,** Tekirdağ ve Çevresindeki Aktarlarda Satılan Bazı Bitkiler ve Tıbbi Kullanım Özellikleri, Dumlupınar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 103-112, 7, 2004.
41. YILDIRIMLI, Ş., Local Names of Some Plants From Munzur Dağları (Erzincan-Tunceli) and The Uses of a Few of them (II), Ot Sistematik Botanik Dergisi, 1, 2,43-46, 1994.
42. MALYER, H., ÖZ AYDIN, S., TÜMEN, G. ve ER, S., Tekirdağ ve Çevresindeki Aktarlarda Satılan Bazı Bitkiler ve Tıbbi Kullanım Özellikleri, Dumlupınar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 7, 103-112, 2004.

43. MOTTI, R., ANTIGNANI, V. and IDOLO, M., Traditional Plant Use in the Phlegraean Fields Regional Park (Campania, Southern Italy), Human Ecolology 37:775–782, 2009.

44. PIERONI, A., MUENZ, H., AKBULUT, M., BAŞER, K.H.C. and DURMUŞKAHYA, C., Traditional Phytotherapy and Trans-cultural Pharmacy Among Turkish Migrants Living in Cologne, Germany, Journal of Ethnopharmacology 102, 69–88, 2005.

45. ERTUĞ, F., Wild Edible Plants of the Bodrum Area (Muğla, Turkey), Turkish Journal of Botany, 28,161-174, 2004.

46. ACARTÜRK, R., Şifalı Bitkiler Florası ve Sağlığımız, 1. Baskı, 137 s., Ankara, 1996.

47. SATIL, F., AKÇİÇEK, E. ve SELVİ, S., Madra Dağı (Balıkesir/İzmir) ve Çevresinde Etnobotanik Bir Çalışma, Biyoloji Bilimleri Araştırma Dergisi 1, (1), 31-36, 2008.

48. ERTUĞ, F., An Ethnobotanical Study in Central Anatolia (Turkey), Economic Botany 54 (2), 155-182, 2000.

49. İLÇİM, A. ve VAROL, Ö., Hatay ve Kahramanmaraş (Türkiye) İllerindeki Bazı Bitkilerin Etnobotanik Özellikleri, Ot Sistematik Botanik Dergisi, 3, 1, 69-74, 1996.

50. YÜCEL, E. and TÜLÜKOĞLU, A., Gediz (Kütahya) Çevresinde Halk İlacı Olarak Kullanılan Bitkiler, Ekoloji Çevre Dergisi, Cilt: 9, Sayı: 36, 12-14, 2000.

51. EROL, M.K. ve TUZLACI, E., Eğirdir (Isparta) Yöresinin Geleneksel Halk İlacı Olarak Kullanılan Bitkileri, XI. Bitkisel Hammadeleri Toplantısı, Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi, Ankara, 466-475, 22-24, Mayıs, 1996.

52. TUZLACI, E., Baba Dağı (Muğla) Florası ve Fethiye Yöresinde Halkın Yararlandığı Bitkiler Hakkında Bir Ön Araştırma, 14. Bitkisel İlaç Hammaddeleri Toplantısı, Bildiriler, Eskişehir, 417-426, 29-31 Mayıs, 2002.

53. KARADEMİR, M. ve ÖZTÜRK, B., İzmir Aktarlarında Halka Sunulan Tıbbi Bitkiler, 14. Bitkisel İlaç Hammaddeleri Toplantısı, Bildiriler, Eskişehir, 391-393, 29-31 Mayıs 2002.

54. BAĞCI, Y., Aladağlar (Yahyalı, Kayseri) ve Çevresinin Etnobotanik Özellikleri, Ot Sistematik Botanik Dergisi, 7, 1, 89-94, 2000.

55. SAYAR, A., GÜVENSEN, A., ÖZDEMİR ve ÖZTÜRK, M., Muğla İlindeki Bazı Türlerin Etnobotanik Özellikleri, Ot Sistematik Botanik Dergisi, 2, 1, 151-160, 1995.

56. DURAN, A., Akseki (Antalya) İlçesindeki Bazı Bitkilerin Yerel Adları ve Etnobotanik Özellikleri, Ot Sistematik Botanik Dergisi, 5, 1, 77-92, 1998.

57. YİĞİT, N., YİĞİT, D., ÖZGEN, U., KANDEMİR, A. ve AYYILDIZ, A., Bazı Bitki Ekstraktlarının (*Laurocerasus officinalis, Rhododendron luteum, Rhododendron ponticum, Sambucus ebulus, Muscari fennifolium, Muscari masmeganus, Ornithogalum sphaerocarpum, Ornithogalum umbellatum, Mentha longifolia, Prangos ferulacea, Galium*

verum, Salvia limbata, Artemisia austriaca) Antibakteriyel Aktiviteleri Üzerine Bir Araştırma, Türk Mikrobiyol Cemiyeti Dergisi, 33, 269-272, 2003.

58. ABAY, G. ve KILIÇ, A., Pürenbeleni ve Yanıktepe (Mersin) yörelerindeki Bazı Bitkilerin Yöresel Adları ve Etnobotanik Özellikleri, Ot Sistematik Botanik Dergisi, 8, 2, 97-104, 2001.
59. http://www.aktarland.com.tr/?TD=Detail&ProdID=1054
60. TUZLACI, E., Datça Yarımadası (Muğla) Florası ve Bu Yörede Halkın Yararlandığı Bitkiler, 14. Bitkisel İlaç Hammaddeleri Toplantısı, Bildiriler, Eskişehir, 394-417, 29-31 Mayıs 2002.
61. AKCOŞ, Y. and EZER N., Triterpenik Saponins from Rubus sanctus Schreber, Acta Pharmaeutica Turcica, 44, 227-233, 2002.
62. ŞİMŞEK, I., AYTEKİN, F., YEŞİLADA, E. and YILDIRIMLI, Ş., Ankara, Gölbaşı'nda Yabani bitkilerin Kullanış amaçları ve Şekilleri Üzerinde Bir Araştırma, Ot Sistematik Botanik Dergisi, 8, 2, 105-120, 2001.
63. BAYTOP, T., Türkçe Bitki Adları Sözlüğü, Türk Dil Kurumu Yayınları, 508, 1994.
64. BAYTOP, A., Bitkilerimizin Yerel Adları, Turkish Journal of Botany, 13, 3, 329-326, 1989.
65. ERTUĞ, F., Etnobotanik Çalışmaları ve Türkiye'de Yeni Açılımlar, Kebikeç, Alp Matbaası, Ankara, 18, 181-187, 2004.

Ot Sistematik Botanik Derg.

Editör: Şinasi YILDIRIMLI
ISSN: 1300-2953
Yıllık Yayın Sayısı: 0
Web Sitesi: (http://)

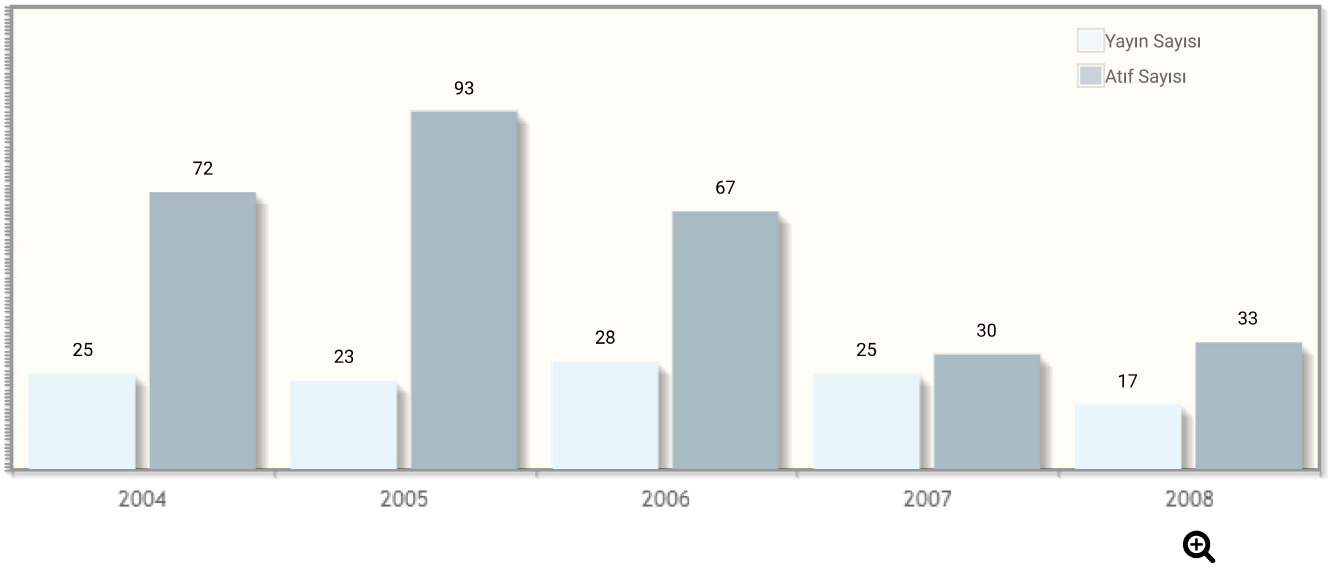

Aldığı Atıf Sayısı: 1.256
Kendine Atıf Sayısı: 448

Dergi Sayısının Yayınları

Atıf sayısına göre azalan

Yayın Sayısı: 315